

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

2. Hîc solvens & alibi solvens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

totum lucrum ex illa debetur ei, qui ponit industriam.

CAPVT IV.

De cambio per literas.

VET Campfor recipit hęc pecuniam, & alibi solvit; vel hęc solvit, & alibi recipit. Hęc duo nunc, an Campfori liceant cum lucro, investigemus.

§. I. Hic recipiens, & alibi solvens.

Dico primò, licet Nummularium, seu Campforum ex officio aliquid moderatum recipere ex eo, quod hęc pecuniam suam recipiat, & solvat alibi, siue in diversa Provincia, siue solum in diversa Civitate. Capita autem, seu tituli, unde iustificetur ejusmodi moderatum lucrum, solent merito asserti sex, vel septem, quæ si generaliter jam profero.

1. Primum, ratione officii. Secundum, ratione laborum, & expensarum parandi scilicet, vel conservandi pecuniam, domum conducendi, scribendi rationes, literasque chirographi Cambii. Tertium, ratione famularum, quem alteri Campfor praestat, dum in ejus commodum transfert pecuniam alibi, vel ibi conservat. Quartum, ratione periculorum. Et quidem quod longius distat locus, ubi solvenda est pecunia à Campfore, eo majora solent esse pericula, cum difficilius pecuniam in locum remotum, quam in propinquum transferatur; nam propterea pro Cambio in eadem Provincia minus lucrabitur Campfor, quam in diversa, juxta mox dicenda. Quintum, ratione asecurationis; Campfor enim veluti locat operam suam, qua se obligat pecuniam tutam, ac certam alibi transferre, & quidem periculo suo, nam, si pereat, in damnum ipsius perit. Ita Lessius lib. 2. cap. 23. dub. 3. Molina disp. 403. Rodericus p. 2. summa, cap. 106. num. 1. & passim. Huc sexto reducit illud, quod Campfor, vel ejus Procurator potest sumere ratione provisionis, ob operam, vel asecurationem, quam exhibet pro Campforio, de qua re dicentur aliqua inferius, & videtur interitum potest Lessius loc. cit. num. 73. Septimum denique caput, est quia saepe minor est aestimatio pecuniae propter ejus abundantiam, vel quid simile, ubi recipitur, quam, ubi solvitur, idque fortè propter ejusdem pecuniae penuriam, vel propter adventum Principis, vel propter majores expensas, quæ in loco illo distanti fiunt.

3. Si in loco aliquo sit lex justa, ne quis aliquid lucraretur ex Cambio in eadem, v.g. Provincia, esset servanda; sed non puto obligandum, ut habet Mol. d. 405. n. 9. Vide quæ supra dixi c. 3. §. 2. num. 2. ante Iudicis sententiam, ad restitutionem, cum, qui lucrum recipit, quando verè, & in conscientia Campfor praestitit obsequium dignum ex mercede, nec enim ejusmodi leges videntur, incapaces reddere Campfores hujusmodi lucri, saltem ante sententiam Iudicis.

4. Objicies: Si Campfor accipit justè pretium, quia transfert per literas pecuniam de uno in alium locum; ergo tantum debet accipere, quantæ sunt expensæ, cum quibus transferri solet pecunia ipsa, quæ certè sunt multò majores, quam solcant Campfores ex suo Cambio per literas accipere.

Respondeo, negandam esse consequentiam, ut certè negant Molina, & Lessius loc. cit. quia illud est justum pretium rerum, quod communi aestimatione justum judicatur. Quoniam ergo ex eo, quod majores labores, & pericula, in transferenda te ipsa, & materialiter pecunia, suscipiuntur, quam per literas (quæ illud difficilius, hoc multò facilius, ut constat, exhibetur) ideo communi hominum judicio, illa major est pretii aestimatio, hæc minor, & consequenter hæc merito servatur in casu nostro.

5. Dico tertio, non solum Nummularium, sed etiam hominem privatum ex simili Cambio per literas posse moderatum quid recipere, Ita Valerius lib. 2. disp. 5. quæst. 23. part. 6. Ratio est quia in hoc, non omnia illa capita, certè adit sufficiens, nec autem debere accipere hunc privatum, quoniam ex officio, colligitur ex dictis, quia illi pecunia pita favent, quam huic, nisi tamen pro hoc præpari doctrina data paulò ante superius, cap. 3. §. 1. num. 5. & 6.

6. Dico quarto, pro hoc Cambio per literas, pretium accipi justè potest, quod juxta superius, cap. 1. num. 2. dicta hęc proportionaliter applicanda debentur taxa Principis, vel usus communis, vel judicium patetis æquum judicavit, considerata distantia, vel propinquitate loci, imò aliquando, & temporis (non quare per se, ratione solius temporis, sed per accidens, quia longius tempus plura pericula solet asserere) considerata penuria, vel copia pecuniae, ac frequentia, vel infrequentia petentium ad Cambiam, nam propterea plus lucrabitur Cambio recipiendo in Civitate, in qua tunc Nummularium vel adest adventus Principis, quando multum indiget pecunia, quam in eo loco, in quo ejusmodi circumstantiae non adsunt. Tandem video, in frequentioribus vel Europæ esse usu receptum, ut illud sit pretium justum, quod in foro currit, & taxat ipsa mercatorum consuetudo, quod, dummodo id fiat bona fide, & sine fraude, non est ab illo recedendum.

7. Nonnulli dubitant, an si pecunia sit pretiosior valoris hęc, & alibi, adhuc qui accipit alibi deprecatur contrà hęc dat, ut alibi recipiat, de quo in §. superius possit lucrum Cambii acquirere. Verum, etiam præcisè capite ejusdem valoris, non possit accipere semper alia capita expensarum, laborum, obsequii, nec valere præsentem pecuniam, quam absentem. Quæ semper tibi favet titulus recipiendi moderatum lucrum. Lege Mol. d. 407. & d. 410. Val. l. c. 23. §. 4. l. c. 17. sum. a n. 294 & in comment. de usur. n. 51. & §. 1. lugo d. 28. de Inst. n. 50.

§. II. Hic solvens, & alibi recipiens.

1. **D**ico primò, hoc Cambium cum aliquo lucro esse licitum, Ita Mol. disp. 404. l. c. 23. §. 4. Caier. opus. de Cambiis, cap. 6. & 7. Val. l. c. 23. §. 4. Delugo loc. cit. tota sect. 4. alique, siue ex officio deputato ex officio, siue à privato, siue in diversa, vel in eadem provincia, modo §. 1. dicto. Ratio est, quia non dissimiles tituli justè lucri hęc adsunt, quæ adsunt in præcedenti. Reducuntur autem luminaria ad septem.

2. Primò, quia in hoc casu Campfor dat tibi præsentem pecuniam, ut à te illam alibi recipiat: de qua (quarum naturam hęc virtualiter, seu æquivalenter recipit pecunia) loco absentes minoris aestimantur, quam præsentem, & quæcumque bona in re, semper plus valent, quam in spe.

Secundò, quia Campfor veluti ex alio loco in alium locum transfert pecuniam in tui obsequium, quoniam licet pecuniam tibi indigentem hęc solvat pecuniam tuam, quam hic tibi præsentem facit Campfor, quæquivalenter inde huc transulisset.

Tertio, quia item te liberat à portanda, seu transferenda pecunia in alium locum, quod certè tu tuo portatore, seu transforres.

Quarto, quia idem Campfor subit periculum, ut alibi solvas, vel saltem non cum tanta facilitate. Quod si aliquando Campfor sine labore, vel expensâ, vel periculo habet alibi pecuniam, non propterea, hæc obsequium habet sua aestimabilitate, & condignitate admodum judicio prudentis proportionatam, modo dicto §. superiore.

Quintò, quia ratione officii, si ad hoc sit aliquis alibi dictus, & ratione industriae, seu operæ, quæ tempore ad-

pro perentibus paratus ad dandum, & quā officinam conducit, alia negotia non gerit, alios contractus non exerceat, uno verbo, ratione lucri cessantis, vel damni emergentis, sua non est compensatione fraudandus.

Sexto, idem dic, ratione asecurationis, qua sub sua fide Campfor aliquando non petens à Campfario fideiussorem, nec pignus, acceptat solutionem sibi in loco distanti faciendam.

Septimo, quia sæpe æstimatio pecuniæ est, ob aliquas circumstantias, major in loco, ubi datur, quàm ubi redditur. Relege, quod modò dictum est §. *præced.* num. *præsertim* §. facit etiam etiam pro doctrina huius §.

3. Obijciat: Si pecunia loco absens minoris æstimatur, quia est absens, ergo pecunia tempore absens minoris æstimabitur, quia etiam sic est absens; ergo, sicuti quia est loco absens, possum lucrum accipere à te, cui præsentem pecuniam numero; potero etiam, quia est tempore absens par lucrum accipere à te, cui nunc numero pecuniam: At hæc est mera usura, quia sic accipitur lucrum solum ratione temporis, ergo, & illa erit usura, quæ est ratione loci.

4. Adde: Si pecunia in nostro casu est veluti merx, quam absentem ego cmo, præsentem data pecuniæ; ergo, sicuti præsentem nunc pecuniam possum emere alias Merces, v. g. triticum hinc ad annum tempore mellis colligendum, possum, inquam, emere minori pretio, quàm nunc, ergo possum nunc eodem modo minori pretio pecuniam emere, quàm hinc ad annum solvam; quæ, ut dictum est ipsissima est usura.

5. Respondeo, adesse disparitatem. Nam pecunia loco absens, ideo minoris valet, quia subijcitur illis periculis, expensis, laboribus, &c. quod ex se non est ita in pecunia tempore distans. Dico (ex se) nam, si etiam ipsa, ratione temporis, aliquibus ex his incommodis subijceretur, et tunc posset etiam tunc aliquid accipi, non quidem merè ratione temporis, sed ratione illorum. Multa hic congerit D. lugo d. 78. de *lusu* a num. 42. dicens diffitem esse prædictam objectionem.

6. Ad id, quod additur, adesse etiam non dissimilis disparitatem, nam mercium aliarum, v. g. frumenti, vini, &c. varia est æstimatio, unde, & varia est impositio taxæ, atque adeo non est mirum, si ex varietate circumstantiarum, varietur etiam illarum pretium: At pecuniæ æstimatio, ut mensura est rerum, eadem prorsus semper est: Si ergo possum emere nunc minoris frumentum, quod erit futurum, id è est, quia frumentum, quod erit post menses, minoris nunc æstimatur: at pecunia sub dicta consideratione, sive sic distans, sive præsens sive futura, semper est ejusdem valoris. Quod si sumatur, ut merx, quod est secundarium munus pecuniæ, & vestiatur aliqua ex prædictis circumstantiis, tunc valebit, vel majoris, vel minoris, sicuti cæteræ merces: unde ab illa lucrum, ratione illarum circumstantiarum, jussè conquiri poterit.

7. Colligitur ex dictis, si Titius dans pecuniam Petro, v. g. hic, ut ab eodem, vel à suo correspondente alibi recipiat, noscat Petrum nullam pecuniam, nullumque correspondentem, seu Procuratorem ibi habere, qui possit ipsi facere solutionem, unde prædicta solutio faciendâ sit hic, puta, in eodem loco, ubi data est pecunia, & quidem cum lucro ejus, qui dedit, colligitur, inquam, esse meram usuram, & cambium sicum, quia re ipsa nullum est cambium, sed merum mutuum cum lucro: de ratione enim realis cambii est, ut fiat realis commutatio inter pecuniam præsentem, & inter pecuniam, quæ sive in se, sive aliquo tandem modo, virtute, vel æquivalenter, sit alibi: id, quod in casu, de quo loquimur, non invenitur. Quid autem sit ejusmodi pecunia æquivalens, mox *infra* dicemus cap. 5. §. 1. num. 9. & num. 15.

8. Quid si bona fide do meam pecuniam hic Petro, putans, illum in loco distanti habere correspondentem,

qui ibi solvat, tamen de facto ipse non habeat, unde nec stet promissis, nec solvat, non est mirum, quod jussè possim ab ipso hic exigere, quanti mea interfuit, pecuniam non fuisse solutam in eo loco: non est, inquam, mirum, quia tunc ejus fal-ax promissio fuit mihi causa talis damni.

Nota id verum esse, tum in hoc genere cambii, de quo hic loquimur, tum de aliis, sive per literas, sive ad Nundinas: par enim est ratio, ut, si tu non stes mihi promissis, debeas mihi solvere damnum emergens, & lucrum cessans. Vide tamen omnino quæ mox dicam *infra*, cap. 5. §. 1. num. 16. & n. 17.

§. III. Quando tum Campfario, tum Campfari Cambium profuit, cujus erit lucrum?

1. Titius cupit habere Neapoli centum aureos, verbi gratia, quos tamen habet hic Panormi: Caius autem cupit similia centum habere hic Panormi, quæ tamen habet Neapoli. Hi ergo invicem cambiant, & uterque obtinet, quod ipsius est utile, unde unus alteri æquè famulatur. Inquiri, quidnam erit lucrum ex tali cambio?

2. Respondeo, fore illius, qui prævenitur, & ita Mol. *disp.* 405. Caietan. de *Camb.* cap. 6. §. 7. Sylvest. v. *Usur.* num. 4. quest. 8. §. Secundum. Gar. *cap.* 33. de *contract.* num. 5. *Lop. lib.* 1. de *contract.* cap. 4. aliique apud Bonacin. *disp.* 3. de *contract.* quest. 5. num. 25. Si enim Titius ad te Caium veniat, ut Cambias, illa centum, tuum erit lucrum, si tu ad Titium, lucrum erit Titii. Ratio est, quia, qui prævenitur, præstat alteri obsequium ex se æstimabile, & per accidens est, ut id aliunde vertatur in suum commodum. Sicuti (ait Molina) si Petrus, v. g. deberet cum expensis equum, quem conduxit, remittere hinc Panormo Messanam, & Paulus indigeret equo, quo iter faceret Messanam sit, posset, qui prævenitur totum & integrum pretium locati equi recipere, quia ei, qui prævenitur, solvitur justum illud pretium, quod est condignum illo obsequio à se exhibito.

3. Ex quo exemplo infert idem Molina, quod sicuti, si Petrus sciret necessitatem Pauli quarentis equum, qui illum Messanam portaret, & Paulus sciret necessitatem Petri volentis reducere equum Messanam, possent licitè simul convenire, ut vel gratis, vel cum aliquo lucro ex alterutra parte redoceretur equus, & quomodocumque conventio inter illos fieret, licita esset, quia neuter tenebatur celebrare contractum in alterius commodum, sed potest in suum; pari ratione in casu nostro, &c.

4. Quid, si ego indigens pecunia Neapoli, deim illam hic Panormi Numulario, ut ipse meo nomine deo ad cambium tertio, qui illam fortasse optat habere hic Panormi, daturus eandem cum legitimo lucro Neapoli, possum licitè tunc ego ejusmodi lucrum Neapoli acquirere, ubi jam habeo pecuniam, quam optabam?

Respondeo, licitè posse, ut colligitur ex dictis, quia quod immediate tu potes, si immediate præveniar, & quod potes, si cum alio convenias, idem potes, si præveniar, vel conventionem faciat ille Numularius, qui tunc tuas vices gerit.

CAPVT V.

De Cambio ad Nundinas.

§. I. De Cambio ad Nundinas absolute.

1. Mercatores certas quasdam Nundinas in aliquibus locis, seu Urbibus instituerunt, ut ibi debita solvantur, vel contrahantur, & item ut rationi reddantur, & scribantur in libris dati, & accepti. Solent præsertim in Italia hæc Nundinæ fieri quater, singulis